

Flödesanalyser över kemiska ämnen – uppgifter ur Kemis produktregister

2003

MI0506

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Miljövård

A.2 Statistikområde

Kemikalier, försäljning och användning

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Kemikalieinspektionen

Adress: Box 2, 172 13 Sundbyberg

Kontaktperson: Margareta Östman

Telefon: 08-51941162

Telefax: 08-7357698

E-post: margareta.ostman@kemi.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Kemikalieinspektionen

Adress: Box 2, 172 13 Sundbyberg

Kontaktperson: Stellan Fischer

Telefon: 08-51941170

Telefax: 08-7357698

E-post: stellan.fischer@kemi.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgifterna till produktregistret regleras genom förordningen (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, §§10-12, samt bilagan till denna och Kemikalieinspektionens föreskrifter (1998:8)

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring enligt statliga förvaltningsregler

A.9 EU-reglering

Det finns ingen EU-reglering om kemikaliestatistik

A.10 Syfte och historik

Kunskaper om var kemikalier förekommer och hur de används i samhället behövs för att utforma mål och strategier för kemikaliekontroll och för att angripa hälso- och miljöproblem orsakade av kemiska ämnen. Också internationellt är denna typ av statistik användbar eftersom kvantitativa data om kemikaliers användning på så detaljerad nivå i övrigt inte är allmänt tillgänglig. Flödesanalysernas detaljer utformades i stor utsträckning i ett projekt med deltagande från SCB under 1993. De följande åren skedde publiceringen i pappersformat men flödesanalyserna var den första statistik som KemI började publicera på sin hemsida. Flödesanalyser finns nu publicerade för åren 1993 till 2003. Uppdatering av de enskilda ämnens flödesanalyser sker med olika mellanrum beroende på användningsmönstret.

Ämnen och grupper av ämnen för analys väljs efter hur intressanta de är ur uppföljningssynpunkt, hur stora de är, frågor från forskarvärld, politiker och allmänhet, internationell uppmärksamhet etc. Nu finns 571 analyser för 207 ämnen och ämnesgrupper. Ämnen väljs också utifrån att deras flöden sker i kemiska produkter, för ämnen som importeras huvudsakligen i varor kan flödesanalyser baserade på produktregistret inte göras.

En flödesanalys består av en kartbild över Sverige med kvantitativa flöden för ämnet i olika användningar samt en kort text som beskriver ämnets tekniska egenskaper och användning.

A.11 Statistikanvändning

Myndigheter på alla nivåer, forskare och elever, företag, massmedia, intresseorganisationer, allmänhet och departement är användare av sammanställda uppgifter om kemikalier. Även i resten av världen används flödesanalyserna som exempel på hur ämnen används.

A.12 Uppläggning och genomförande

Kemikalieinspektionens produktregister används för sökning av alla kemiska produkter som innehåller det analyserade ämnet. Ämnets användning undersöks liksom import och export. Varje uppgift kvalitetsgranskas, vid tveksamhet kontaktas uppgiftslämnaren. En analys genomförs under 1-2 dagar per ämne och handläggare. Uppdaterade uppgifter jämförs med föregående analys och ev. slutsatser om trender i användningen redovisas i textdelen av analysen.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Källa till Flödesanalyserna är Kemikalieinspektionens produktregister om vilket det finns information att hämta på KemIs hemsida under rubriken Produktregistret. Det finns också en beskrivning på statistikhemsidan av registret uppställd enligt den mall som används här.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiska uppgifter ur produktregistret redovisas i ton och som antal produkter. När måttet avser kvantitet för ett ämne har medelvärdet av halten använts vid beräkningen.

1.1.1 Objekt och population

Populationen består av alla kemiska produkter som yrkesmässigt importerar, tillverkas i Sverige eller som man byter namn på. Det gäller alla de produkter som kan hänföras till tulltaxenummer eller varunummer som finns angivna i SFS 1998:941.

Produkter som årligen tillverkas eller importerar i mindre mängd än 100 kg av ett företag behöver dock inte anmälas om inte KemI föreskriver annat. För övriga produkter gäller uppgiftsskyldighet, vilket gör att bortfallet är relativt litet.

Med kemiska produkter avses i produktregistret både kemiska ämnen och beredningar av sådana. I kemiska produkter på den svenska marknaden finns ca 13000 olika kemiska ämnen.

1.1.2 Variabler

De variabler som redovisas är importerad, exporterad och tillverkad mängd, vilken typ av produkter ämnet finns i, antalet produkter och hur många av dessa som är konsumenttillgängliga.

1.1.3 Statistiska mått

Mängd i ton, antal produkter

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisningen sker per ämne eller ämnesgrupp och produkttyp

1.1.5 Referenstider

Uppgifterna avser kalenderåret 2003

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken från produktregistret är generellt av god kvalitet men kan ge vissa svårigheter vid tolkningen. I flödesanalyserna presenteras material som är tolkat och granskat i sitt sakinnehåll.

Underlag till tabellerna är ett register över samtliga kemiska produkter som blivit anmälda från företag. Felaktigheter i inrapportering från företagen kan förekomma för samtliga parametrar. Inkomna uppgifter granskas fortlöpande och felaktigheter rättas. Även en aktiv registervård bedrivs. Vid flödesanalys tas kontakt med uppgiftslämnaren om något är otydligt i uppgifterna, om de inte stämmer med ämnets tekniska funktion t.ex.

Både importörer och tillverkare ska lämna uppgifter till produktregistret. Även produkter som byter namn skall anges. Detta ger goda möjligheter att följa ett ämnes väg från råvara in i olika kemiska produkter och ibland också till slutanvändningen i en viss sorts varor på ett kvantitativt sätt.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Samtliga produkter som anmälts har ingått i undersökningen. De företag som är skyldiga att anmäla är de som har en mängd av tillverkade eller importerade produkter på minst 100 kg.

2.2.2 Ramtäckning

Uppgifterna i produktregistret regleras genom förordningen (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, §§12-15, med bilaga till denna samt föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Samtliga produkter som importeras, tillverkas eller namnbyts i mer än 100 kg ska vara anmälda till registret. Eftersom import och tillverkning av kemiska produkter medför kemikalieavgifter måste uppgifter om mängder alltid inkomma och därför finns inget bortfall när det gäller kvantitetsuppgifter. För uppgifter om produktens kemiska sammansättning varierar täckningsgraden beroende på vilken produktgrupp produkten tillhör men ligger för de kvantitativt stora produktgrupperna väl över 95%.

2.2.3 Mätning

Uppgifter till produktregistret har samlats in med hjälp av en blankett som de uppgiftsskyldiga företagen har fått fylla i. Då undersökning görs med frågeformulär kan mätfel (= felaktiga svar på frågorna) uppstå, p.g.a. tidsbrist, missförstånd, bristande engagemang m.m.

2.2.4 Svarsbortfall

Det förekommer att företag struntar i att anmäla att de importerar eller tillverkar kemiska produkter. Det förekommer också att företag underlåter att anmäla alla sina produkter. Inte alla företag känner heller till att kemiska produkter skall anmälas eller vilka. Vid inspektioner av företag både av KemI och kommuner samt vid jämförelse med andra källor upptäcks sådant bortfall. Någon systematisk genomgång av detta bortfall har inte gjorts sedan mitten av 90-talet.

2.2.5 Bearbetning

För varje undersökt ämne eller ämnesgrupp bearbetas och granskas all information som finns om detta i produktregistret och sammanställs till uppgifter om import, export, tillverkning och användning i ett lättöverskådligt flödesschema. Datederskap för uttaget används vilket möjliggör likvärdig behandling av siffermaterialet.

Uppgifter om ämnets kemiska egenskaper, varför och hur dessa utnyttjas samt internationell produktion och användning sammanställs i en kort beskrivning för varje ämne eller ämnesgrupp.

2.2.6 Modellantaganden

Inga

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ej framtaget

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig

3.2 Framställningstid

Framställningstid för Flödesanalyserna är ca 1 år efter referensårets slut eftersom

det är den tid det tar att framställa detta års version av produktregistret.

3.3 Punktlighet

Publicering sker under våren drygt ett år efter referensårets slut.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Samma uppställning av analysen har använts alla år och begreppen är desamma. De produkttyper som anges som användning är i görligaste mån samma över åren men måste ibland definieras om för att möjliggöra publicering av uppgiften ur sekretessynpunkt.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

I flödesanalysen presenteras också siffror för import, tillverkning och export från SCB där statistiskt tullnummer motsvarande ämnet har stått att finna.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Flödesanalyser för 2003 publiceras tillsammans med övriga års flödesanalyser på Kemikalieinspektionens hemsida www.kemi.se under rubriken Statistik.

5.2 Presentation

Flödesanalyserna är publicerade i form av en databas. Den är också tillgänglig på engelska, det är lätt att växla mellan de olika språken på varje sida i databasen.

5.3 Dokumentation

Kemi-rapport 4/93; Kemikalieinspektionens produktregister

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterialen finns lagrat hos Kemikalieinspektionen. Det är tillgängligt för uttag av önskad information via produktregistrets personal

5.5 Upplysningstjänster

Kemikalieinspektionen tel 08-519 411 00 kemi@kemi.se eller Stellan Fischer, 08-51941170

2005-10-14